

REKOMENDACJE RADY DS. RÓWNEGO TRAKTOWANIA DO PROGRAMU POPRAWY BEZPIECZEŃSTWA DLA MIASTA KRAKOWA „BEZPIECZNY KRAKÓW”

UWAGI OGÓLNE/ REKOMENDACJE

Diagnoza poczucia bezpieczeństwa mieszkańców powinna zostać poszerzona o inne grupy tj. osoby z niepełnosprawnością, migrantów, osoby LGBTQ+ oraz seniorów.

W odniesieniu do diagnozy i badań dot. bezpieczeństwa, konieczne jest uwzględnienie powiązań między przemocą a płcią, stopniem sprawności, pochodzeniem, statusem majątkowym, orientacją seksualną i innymi cechami tożsamości – które determinują m.in. bycie narażonym/ą na dany rodzaj i stopień przemocy. Tego typu zjawisk, których nie jest się świadomym, nie zgłasza się w badaniach, nie uznaje się ich za nadużycia, nie ujawnia się.

Potrzebne jest zwrócenie uwagi na bezpieczeństwo kobiet (np. rola dostosowania infrastruktury miejskiej i edukacji, gender mainstreaming, uwzględnienie kwestii akceptacji i różnorodności w kontekście przeciwdziałania przemocy rówieśniczej, edukacji antydyskryminacyjnej jako formy przeciwdziałania przemocy).

Potrzebne jest wprowadzenie w dokumencie języka wrażliwego z użyciem żeńskich końcówek i feminatywów.

Rekomenduje się wpisanie do uzasadnienia programu zagrożeń wynikających z dyskryminacji i nierównego traktowania ze względu na różne przesłanki, których występowanie wzrosło. W uzasadnieniu jako nowe zagrożenie wpisano zagrożenie terrorystyczne, które nie jest wysokie w naszym kraju, natomiast nastąpił gwałtowny wzrost przestępstw motywowanych rasizmem i dyskryminacją ze względu na różne przesłanki, które nie wybrzmiewają w dotychczasowym programie. Jeśli nie ma o czymś mowy w podstawowych dokumentach, nie bada się tego, nie szuka rozwiązań nie finansuje, nie uznaje za ważne. Uwzględnienie tych przesłanek w badaniach i diagnozie jest kluczowe

Konieczne jest także monitorowanie procesu definiowania bezpieczeństwa - polityki sekurytyzacji (jakie zjawiska i mechanizmy oraz kto decyduje o tym, co jest nazywane bezpieczeństwem, jakiego rodzaju działania są rekomendowane i podejmowane). Koncepcja inteligentnego miasta (smart city) przywoływana w perspektywie uchwalenia nowego programu Bezpieczny Kraków uwzględnia bezpieczeństwo socjalne i bezpieczeństwo ekologiczne. Badania dotyczące bezpieczeństwa powinny skonfrontować dane dotyczące poczucia bezpieczeństwa z danymi dotyczącymi poziomu skażenia środowiska, zagrożenia "przemocą w rodzinie", zabójstw i samobójstw dokonanych, usiłowania zabójstwa, usiłowanie samobójstwa, zaginięć, ofert opieki dla osób zależnych, oferty pomocy medycznej dla osób bez ubezpieczenia, możliwości porozumienia się w sytuacji zagrożenia dla osób nie władających językiem polskim, osób Głuchych itp.

W celach pojawia się sformułowanie "promowania równości i przeciwdziałanie mowie nienawiści", niedostatecznie to wybrzmiewa i nie jest rozpisane: jak ma to się realizować? Czym jest mowa nienawiści w tym kontekście? Jak definiowana jest równość? Rekomendujemy uzupełnienie.

Potrzebne jest stworzenie Standardów Dostępności dla Miasta Krakowa (na przykładzie miasta Gdynia). Perspektywa osób z niepełnosprawnością ruchową, niewidomych i słabowidzących, głuchych i słabosłyszących z niepełnosprawnością intelektualną z zaburzeniami lub chorobami psychicznymi z trudnościami komunikacyjnymi powinna zostać uwzględniona.

REKOMENDOWANE UZUPEŁNIENIA REALIZOWANYCH DZIAŁAŃ

Realizacja w krakowskich szkołach zajęć z zakresu edukacji antydyskryminacyjnej i antyprzemocowej obejmującej całą społeczność szkolną. Cenne jest dotychczasowe zaangażowanie programu Bezpieczny Kraków w przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej i perspektywa analizy zgromadzonych doświadczeń oraz stworzenie modelowego programu profilaktycznego. Przemoc i dyskryminacja drastycznie obniżają poziom bezpieczeństwa dzieci. Z kolei to właśnie poczucie bezpieczeństwa, jest jednym z kluczowych czynników wpływających na możliwości zdobywania wiedzy i nowych kompetencji, czyli uczenia się. Dzieci należące do grup dyskryminowanych, narażonych na przemoc motywowaną uprzedzeniami (co pokazują poniżej cytowane badania) mają zatem ograniczone podstawowe konstytucyjne prawo – do edukacji. Poza uwzględnieniem kategorii płci, pochodzenia, statusu materialnego, wieku, stopnia sprawności, orientacji i innych we wszystkich badaniach dot. bezpieczeństwa, rekomendujemy szczególne zwrócenie uwagi na te powiązania w badaniach dot. młodych ludzi i dzieci.

Rekomendujemy także badanie powiązań pomiędzy zdrowiem psychicznym młodych ludzi (w tym stresem mniejszościowym), skalą zachowań autoagresywnych (m.in. sięganie po używki, samookaleczenia, zaburzenia odżywiania, próby samobójcze), oraz stopniem narażenia na przemoc psychiczną, fizyczną, seksualną (w tym rówieśniczą) – w jej tradycyjnych i nowych formach (nowe technologie) – z podziałem na płeć, status ekonomiczny, stopień sprawności, pochodzenie, czy orientację. Konieczne jest zwrócenie uwagi na skalę zjawiska przemocy seksualnej (z podziałem m.in. na płeć), do której dochodzi w placówkach edukacyjnych zarówno w relacjach – kadra – podopieczni, jak i w relacjach rówieśniczych. Konieczne jest podjęcie działań prewencyjnych, interwencyjnych, resocjalizacyjnych i „rehabilitacyjnych” w odniesieniu do tego problemu. Konieczne jest monitorowanie przypadków przemocy słownej, psychicznej, fizycznej i innej – motywowanej uprzedzeniami, a także mimowolnymi nastawieniami (unconscious bias) – gromadzenie informacji o takich przypadkach, gromadzenie informacji o możliwych sposobach reagowania przez społeczność szkolną, podejmowanie interwencji, działań naprawczych i działań zmierzających do likwidacji relacji/zasad/norm, które stanowiły podstawę/fundament takich form przemocy.

Rekomenduje się tworzenie planów przeciwdziałania przemocy dla szkół i placówek oświatowych (wzorców reagowania, wsparcia dla ofiar, działań reedukacyjnych dla społeczności szkolnych), dzięki którym uczniowie/uczennice, kadra pedagogiczna i zarządzająca, oraz rodzice będą wiedzieli, w jaki sposób można przeciwdziałać i reagować na przemoc i dyskryminację w szkołach.

Rekomenduje się uruchomienie narzędzi/programów, które mają na celu wzmacnianie odwagi cywilnej i rozwijanie zdolności do rozpoznawania i reagowania na przemoc (także w mediach, w tym społecznościowych i z użyciem nowych technologii i mediów) oraz wzmacnianie zaangażowania młodych osób, często będących świadkami ataków na kolegów i koleżanki, w działania skierowane do rówieśników i rówieśnic (specjalny program dot. roli świadka). Informacje pokazane w Programie Bezpieczny Kraków dotyczące „wspierania agresora

(poprzez śmiech, znacznie rzadziej przez przyłączenie się do dręczenia” wskazują, że obok wdrażania programów mediacji rówieśniczych celowe jest pobudzenie refleksji nad tym, w jaki sposób konstruowany jest wizerunek innego/ innej, jak dochodzi do legitymizacji prześladowań Innych. Potrzebne jest Przeciwdziałanie przemocy w relacjach rówieśniczych poprzez wprowadzenie edukacji w zakresie „zasady zgody” zarówno w kontaktach bezpośrednich, jak i tych, do których dochodzi z użyciem nowych technologii komunikacyjnych – więcej: <https://autonomia.org.pl/publikacje/bez-zgody-na-przemoc/>

Wprowadzenie niekoedukacyjnych zajęć dotyczących bezpieczeństwa – z ofertą adekwatną do potrzeb różnych grup – m.in. szkoleń w zakresie budowania poczucia własnej wartości i sprawczości, praw oraz możliwości przeciwstawiania się przemocy – szczególnie dla dziewcząt (na co wskazują cytowane powyżej badania). Z rekomendacji zawartych m.in. w Konwencji w sprawie przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć oraz z badań wynika, że jednym z najbardziej skutecznych sposobów przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć są: edukacja równościowa (zmierzająca m.in. do przeciwdziałania stereotypom), jak i edukacja w zakresie budowania pewności siebie, asertywności i możliwych form obrony.

Należy przeciwdziałać militaryzacji życia szkolnego – monitorować powstawanie klas mundurowych, monitorowanie realizowanych z ramach programu tych klas (lub niezależnie) działań edukacyjnych przez stowarzyszenia, grupy, instytucje, które w swoich metodach działania uwzględniają stosowanie broni; monitorowanie wydarzeń na terenach szkół, które zwierają militarny wątek.

Potrzebne jest podnoszenie kompetencji w zakresie krytycznego myślenia i krytycznego odbioru mediów, także społecznościowych. Deklarujemy współpracę w podjęciu efektywnych, opartych na światowych standardach i dokumentach działań, na rzecz szkoły wolnej od przemocy i dyskryminacji.

Celowe byłyby moderowane spotkania przedstawicieli służb, urzędów i organizacji analizujących zabójstwa i samobójstwa dokonane oraz zgony osób, do których pomoc nie dotarła, gdzie wskazywano by na możliwości przeciwdziałania takim zdarzeniom.

Pracownicy „pierwszej linii” – pracownicy socjalni, straż miejska, kuratorzy, pielęgniarzy, ratownicy – podobnie jak pracownicy policji – powinni być skutecznie chronieni przed przemocą i adekwatnie wynagrodzeni. Celowe mogłoby być wyposażenie ich w kamery rejestrujące przebieg interwencji i możliwość opracowania procedur zapobiegających zagrożeniom w sytuacji interwencji. Osoby pracujące na rzecz osób narażonych na przemoc mogą być nękane i zastraszane przez wpływowych sprawców często w połączeniu z definiowaniem ich pracy jako wspierania „ideologii” gender, LGBT oraz „rozbijania rodziny”. Warto zwiększyć widoczność tych zagrożeń oraz zapewnić zagrożonym pracownikom pomoc prawną.

Równolegle należałoby gromadzić informacje o dobrych praktykach wdrożonych w Krakowie, między innymi dotyczących interwencji kryzysowej, przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć i orientację seksualną, prewencji samobójstw, terapii i wsparcia adresowanych do rodzin w których dochodzi do przemocy, skutecznych oddziaływań na sprawców przemocy w stosunku do członków rodziny i osób zależnych, rehabilitacji i odszkodowań adresowanych do ofiar przestępstw, terapii dzieci narażonych na przemoc seksualną, działań adresowanych do osób bezdomnych, działań adresowanych do uchodźców i migrantów itp.

Należy rozważyć organizację kampanii społecznych obejmujących nośniki outdoorowe w przestrzeni, miejskie strony internetowe i kanały social media.

Szkolenia antydyskryminacyjne dla instytucji, służb powinien być traktowany jako jeden z elementów poprawy bezpieczeństwa. Dodatkowo szkolenia dla dzieci i młodzieży ze specjalnych ośrodków szkolno – wychowawczych.

Warto uwzględnić w planach warsztaty antydyskryminacyjne oraz na temat mowy i przestępstw z nienawiści. Szkolenia warsztatowe z wykorzystaniem dostępnych dla wszystkich prezentacji multimedialnych, wykłady dostosowane pod względem języka (w tym PJM) kierowane do grupy docelowej, przekazujące informacje z zakresu Kodeksu Wykroczeń i Kodeksu Karnego, zakończone dyskusją lub burzą mózgów. Na każdym etapie organizacji szkoleń należy uwzględnić potrzeby osób głuchych i z niepełnosprawnościami.

Należy zwiększyć kompetencje seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami i Głuchych w zakresie reagowania na zagrożenie i gotowości do pomagania innym. Proponowane metody: prowadzenie zajęć w punktach służących aktywizacji ludzi starszych oraz z niepełnosprawnościami (w tym DPS), edukacyjne kampanie medialne (działanie realizowane dostosowane do potrzeb odbiorców i odbiorczyń.

Sygnalizuje się potrzebę realizacji regularnych audytów krakowskich obiektów użyteczności publicznej z uwzględnieniem dostępności architektonicznej dla osób z różnym stopniem sprawności, pod kątem wdrożenia skutecznych antyterrorystycznych rozwiązań technicznych i organizacyjnych oraz poziomu przygotowania personelu.

Jest potrzeba przeprowadzenia regularnych audytów w szkołach w zakresie infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży z uwzględnieniem dostępności teŹe do potrzeb uczniów i uczennic z różnym stopniem sprawności.

Postuluje się stworzenie Internetowego Punktu Informacyjnego i Kontaktowego dostępnego dla osób z różnymi potrzebami.

Zorganizowanie, przetestowanie i wdrożenie informacyjnego portalu internetowego dostępnego wg standardu WCAG. Strona internetowa Bezpiecznego Krakowa zgodna powinna być ze standardem dostępności przedstawienie treści na stronie w sposób dostępny i inkluzywny.

Wnioskujemy o monitorowanie sytuacji poszczególnych grup społecznych w kontekście pandemii oraz bezpieczeństwo imprez masowych z uwzględnieniem działań przeciwstawiających się dyskryminacji (warsztaty) oraz na rzecz poszanowania różnorodności.

Nina Gabryś

Przewodnicząca Rady ds. Równego Traktowania